

BOEKBESPREKINGEN

Automatische gegevensverwerking

J. H. Balvert en D. J. Elbers

TEKSTVERWERKING. LEIDRAAD BIJ HET AUTOMATISEREN VAN TEKSTVERWERKING

Samsom Alphen a/d Rijn/Brussel 1980. 119 p.
ing. ISBN 90-14-02982-9. Prijs f 28,50

door Prof. A. B. Frielink

Vele bedrijven en andere huishoudingen overwegen thans de invoering van tekstverwerkende automatiseringsapparatuur. Het valt te voorzien dat nog veel meer van deze instellingen in de komende jaren met de vraag: wel of niet, nu of pas over enige tijd, automatiseren zullen worden geconfronteerd. De oorzaak daarvan is niet alleen dat de traditionele methoden van tekstverwerking geleidelijk aan te kostbaar of van te lage kwaliteit worden, maar ook dat moderne tekstverwerkingsapparatuur het leven van degenen die met de uitvoering van de tekstverwerking zijn belast, zoveel aangenamer kan maken dat redelijkerwijze valt te verwachten dat het achterblijvende kantoor(tje) de grootste moeite zal hebben personeel daartoe bereid te vinden.

Automatisering van tekstverwerking is aanzienlijk ingrijpender dan bijvoorbeeld de invoering van elektrische schrijfmachines, xerografische kopieermachines of facsimile-apparatuur. Men kan er daardoor ook veel gemakkelijker fouten mee maken, die kosten veroorzaken en bovendien de weerstanden tegen modernisering versterken.

Voor al degenen die zoveel mogelijk willen leren van ervaringen van anderen en daardoor fouten vermijden is de handleiding van Balvert en Elbers van uitermate grote betekenis. Het boekje is kennelijk vanuit de praktijk geschreven. Wie de moeite heeft genomen om het door te lezen, is goed gewapend tegen verkooppraatjes van de vele en in aantal dagelijks groeiende leveranciers van tekstverwerkende apparatuur.

De verleiding is groot om de negen conclusies die de schrijvers in het tweede hoofdstuk samenvatten, hier te herhalen. Ik zal daaraan niet toegeven, maar verwijs naar het boekje. Het lijkt mij namelijk van belang dat er binnen een jaar of twee een aangepaste herdruk van kan verschijnen; niet omdat er belangrijke onvolkomenheden in zijn aan te geven, maar omdat moet worden verwacht dat zowel de technologische ontwikkeling als de ontwikkeling in de ervaring met de toepassing zeer snel zullen voortschrijden. Die kunnen dan worden verwerkt, als de eerste oplage snel wordt verkocht.

Schrijvers onderscheiden:

- het creëren
- het produceren
- het reproduceren
- het distribueren
- het archiveren

van tekst. De automatisering die wordt besproken heeft voornamelijk betrekking op het produceren en het reproduceren. De tijd is waarschijnlijk ook nog niet rijp voor integratie met de andere functies. Er wordt dan ook nauwelijks aandacht besteed aan de mogelijkheden om afdrukken van tekst op papier te vervangen door andere technieken voor het distribueren en archiveren van tekst (computergegevensbestanden en beeldschermen, c.q. spraakgenererende apparatuur).

De tekst van het boek is op tekstverwerkende apparatuur vervaardigd. Het bevat dan ook bijzonder weinig drukfouten. Het is prettig geschreven en bevat weinig vakjargon. Kennelijk vinden de auteurs sommige termen zodanig ingeburgerd dat zij ze onvertaald hebben weergegeven. Voor de wijde kring van lezers voor wie het boek bestemd is, lijkt mij dat ook van vele van die termen gebruik van een Nederlands equivalent voorkeur verdient. Voorbeelden zijn: „printers”, alsof dat andere dingen zijn dan schrijfmachines; „inkjet” waarvoor „inktspuiter” zeer wel bruikbaar is; „hardware” en „software” waarmee de apparatuur, resp. de programmatuur wordt bedoeld.

Het is niet duidelijk welke spellingsregels de auteurs hebben gevolgd; het is zeker niet de voorkeurspelling, maar een andere lijn is ook niet te ontdekken (bijv.: „electrische”, voorkeurspelling: elektrische; „aktiviteit”, voorkeurspelling: activiteit). Vooral in een boekje over tekstverwerking lijkt consistentie in de spelling gewenst.

Dit een en ander beïnvloedt de bruikbaarheid voor de doelgroep in genen dele. Kennisneming wordt dan ook sterk aanbevolen aan al degenen die moeten verwachten binnen afzienbare tijd met het fenomeen automatisering van tekstverwerking te maken te zullen krijgen.